

se miatt 2004-ben újabb kutatásokat végeztünk, amelynek során 14 újabb objektum került elő, ebből 4 újkori, 3 pedig recens volt. A többi gödör, illetve a 20. sz. ház az Árpád-korra datálható. A sütőkemencével rendelkező házból 13. századi kerámia, orsókorong, őrlőkőtöredékek és csiga került elő.

A nyomvonal DNy-i folytatásában júliusban újabb területeket vontunk be a régészeti kutatásba, ahol egy avar kori településrészletre bukkantunk. Az Árpád-kori és az avar kori lelőhelyeket egy felhagyott dűlőúttal szegélyezett fasor választja el.

Apró Mihály tanyáján 59 objektumot tártunk fel, ezek zömmel nagyméretű, kerek gödrök (37), illetve árok (17) voltak. A szántással kevert humuszrétegben egy sütőkemence maradványaira bukkantunk. Több nagyobb felületen sikerült megtalálni a szántással sajnos bolygatott, változó vastagságú (20–50 cm), avar kori kultúrréteget. Az erősen hamus, paticsos rétegből csontból faragott zabla oldalpálca, vascsatok, orsógombok, illetve hullámvonalakkal díszített, vastag oldalfalú, szürke fazéktöredékek kerültek elő.

Munkatársak: Füredi Ágnes, Gál Krisztián régészek, Farkas Zoltán, Nagy Borbála, Hargitai András régészhallgatók, Darányi Réka, Füredi Tibor, Jakucs János, Kiss László Zsolt, Progli Szabolcs, Sas Alexandra régésztechnikusok.

RÁCZ TIBOR

405. Valkó, Tópart

(Pest megye) U

2004 szeptemberében bejelentés érkezett a Pest Megyei Múzeumok Igazgatóságához, hogy egy hétvégi telken, kerítésásás közben régi cserepeket találtak. A szóban forgó telek a Vácszentlászló és Valkó között elhelyezkedő horgásztótól délre lévő domb déli lejtőjén, a Kása-tető nevű, nagyjából K–Ny-i irányú dombvonulaton helyezkedik el (hrsz.: 1686). Két ismert régészeti lelőhely, az MRT 13/3 k. 20/13 és 20/6 közé esik, pillanatnyi ismereteink szerint eldönthetetlen, hogy önálló lelőhelyként kezelendő-e. A kerítésárok kiásása során a telektulajdonosok az árok ÉK-i végében, mintegy 25–30 cm mélységben (közvetlenül a humusz alatt) találták a következő leleteket.

Egy kisebb edény több darabja, két nagyobb tölcséres szájú edény nyaktöredéke és még néhány edény kevésbé jellegzetes töredéke. A kidobott földben további cserepeket és néhány emberi koponyatöredéket találtam. A fentiek alapján feltételezhető volt, hogy temetkezéstről van szó, ami az ezt követő feltárás során be is bizonyosodott. A kerítés kb. 40 cm széles árkának kiszélesítése és megtisztítása után a sárga altalajban semmilyen értelmezhető elszíneződést nem tapasztaltunk, de néhány előkerült csontot követve sikerült kibontani a teljes sírt. Sárga agyagos betöltésű sírgödörben (kiterjedését nem sikerült tisztázni) 34 cm mélyen feküdt a rossz megtartású, zsugorított helyzetben eltemetett halott a

bal oldalán, tájolása ÉÉK–DDNy. Koponyája hiányzott (a kerítésárok kiásása közben darabokra tört), csak töredékeit találtuk meg a sír környékén. Egyetlen melléklete egy bütykökkel díszített, behúzott peremű kis tál. A sírföldből a felsőtest környékéről egy lapos, hasáb alakú kagylógyöngy került elő. Az árok bővítése során több neolit cserepet is találtunk a sírföldben, illetve az árok falában, amelyben úgy tűnik, egy vékony neolit kultúrréteg húzódik. A leletek az aszódi Petőfi Múzeumba kerültek.

Munkatárs: Jakab Attila régészhallgató.

KULCSÁR VALÉRIA

406. Varsád-Kisvarsád

(Tolna megye) Kö

A lelőhelyen Pesty Frigyes összeírása templomromot említ. A tavalyi terepbejárás során azonban csak a középkori település hozzávetőleges határait tudtam megállapítani. 2004. október 28-i terepszemlénk során szántott felületen a középkori falu nyomait ismét azonosítottuk, a dombhát kiszélesedő, középső részén pedig – amely templom számára legalkalmasabb lehetett volna – több kiszántott csontváz töredéket és elszórt embercsontot figyeltünk meg legalább 150×100 m-es területen, azonban templomra utaló törmelék nélkül. A temető tehát leginkább ismeretlen korú csontvázas temetőnek tartható, annak ellenére, hogy a közelben egy templom körüli temető előkerülése (is) várható.

Munkatárs: Csiszér Antal régésztechnikus.

K. NÉMETH ANDRÁS – ÓDOR JÁNOS GÁBOR

407. Vác, Március 15. tér

(Pest megye) Kö

Folytattuk a 2003 őszén megkezdett középkori Szent Mihály templom feltárását. Megtaláltuk a Ny-i részén a temető kerítésfalának kétperiódusú – 15. századi és barokk kori – nyomvonalát a szépen kiképzett bejárattal együtt. A templom Ny-i oromfalában, nagyjából e bejárattal szemben előkerült magának a templomnak a bejárata, szép téglapadlóval ellátva. Megtaláltunk három pillérpárt Ny-tól K felé, tehát a középkori templom három hajója felmérhető volt. A középkori kőpilléreket később téglával és vakolatbevonattal vették körül megerősítésként. Az 1755-ben készült – Oracsek Ignác-féle – felmérésen látható középkori templom déli oldalán lévő kápolna Ny-i falcsonkját is megtaláltuk. Mellette K felé egy téglából épített – valószínűleg – kriptá volt. Alja 5 m mélyen jelentkezett, temetkezőhelyet benne nem találtunk, ellenben betöltött földjéből szép 18. századi habán jellegű kerámiát és díszített – össze is állítható – üvegkancsó-darabok kerültek felszínre. Egyéb 18. századi építmények: a 18. század első felében megépíteni kísérelt barokk szentély altemplomi szintje, egyéb barokk falak, közöttük egy szabályos kis téglapince emberi csontvázmaradványokkal, feliratos koporsó deszka- és